

UNITÁRIUS SZÓSZÉK

Megjelenik negyedévenként. — Előfizetési ára évi 100 Leu.

KIADJA

AZ EGYETEMES UNITÁRIUS LELKÉSZKÖR.

SZERKESZTI:

SIGMOND JÓZSEF,

odorheiu-i lelkész.

TARTALOM:

ZSINATI BESZÉDEK ÉS ÁGENDÁK

Egyházi beszéd — <i>Fekete Lajos</i>	57
Testvérek találkozása — <i>Fazakas Béla</i>	64

ÁGENDÁK:

Zsinati urvacsorai agenda — <i>Bálint Ödön</i>	72
Urvacsorai beszéd és imák — <i>Pál Tamás</i>	76

SZERTARTÁSI BESZÉDEK:

Házassági agenda — Esketési beszéd — <i>Benczédi Ferenc</i>	82, 83
Keresztelési beszéd — <i>Benczédi Pál</i>	86
Keresztelési beszéd — <i>Fekete József</i>	89
Jézus követése — <i>Zoltán Sándor</i>	92

HALOTTI IMÁK ÉS BESZÉDEK:

Ima — <i>Dr. Boros György</i>	95
Ima — <i>Bedő Miklós</i>	96
Ima — <i>Benczédi Pál</i>	98
O-tordai Veress József emlékezete — <i>néhai Albert János</i>	100
Turi Jobbágy András koporsójánál — <i>néhai Albert János</i>	110
Középidejű jó nő és anya felett — <i>Vári Albert</i>	116
Az igaz ember ösvénye — <i>Vári Albert</i>	120
Aki a hit jegyében született — Az élet koronája — Most kezdek Isten lenni — <i>Útő Lajos</i>	122, 124, 126
Halotti beszéd — <i>Fülöp Zoltán</i>	127
Fialal asszony felett — <i>Kovács Lajos</i>	131
Példaadó élet — Halotti beszéd — <i>Bálint Ödön</i>	134, 137
Halotti beszéd — <i>Fikker János</i>	140
Halotti beszéd — <i>Simén Domokos</i>	145
Beszéd a sírnál — <i>Fikker János</i>	148
Bücsű a sírnál — <i>Székely Tihamér</i>	150
Halotti beszéd-vázlat — <i>Simén Domokos</i>	151

Egyházi beszéd.

(A Cristuron, 1934. szeptember 2-án tartott zsinati főtanácson).

*Ezsaiás 40. r. 31., 55., 12—13.: „Akik az Urban bíz-
nak . . .” „Örömmel jöttök ki és békességben
vezéreltetek. A hegyek és halmok ujjongva
énekelnek ti előttetek és a mezők minden fái
tapsolnak”.*

*„A tövis helyén ciprus nevedik és bo-
gáncs helyén mirtusz nevedik és lesz az Ur-
nak dicsőségül és örök jegyül, amely el nem
töröltetik”.*

A nagy meglátások és színes jövődölések hatalmas len-
dületű prófétája, Ezsaiás szólal meg alapigénk szavaiban.

Mint vihar utáni szivárvány tündöklő diadalíve, mely át-
karolja a földet és eget, olyan a próféta ajakáról hulló színes
látomás.

S ahogy a börtön sötétjéből kilépő rab a rázuhanó nap-
fény ragyogásától, szinte megszedülünk és megtántorodunk a
kápráztató képektől, melyeket a prófétai lélek rajzol a jövőről.

Mögötte elmaradnak a mult szenvedései, a nagy veszte-
ségek és kiábrándulások tövisszúrásai, a sok lelki bogáncs és
minden, ami keserítette életét.

Valamikor átdübörgött rajta is a fájdalmak tipró vihara.
Nagy szenvedések viharos éjszakáin úgy szedte össze széttört
lelkének darabjait, mint a hajótörött megmaradt életének utolsó
roncsait.

Valamikor keserü daccal, vad fájdalommal, vádoló és szá-
monkérő hangon, vagy a magába omlás szakadó húrjain zo-
kogott fel a kínok tengerén: „Miért hagytad el Uram a te népe-
det?!” „Meddig még az éjszaka, óh meddig még az éj?!”

A megkínzott ember tragikus kérdései viharzottak fel benne és zuhogtak elő, mint a felszaggatott zsilipeken átrohanó tajtékos ár.

De aztán megtalálta önmagát, mert megtalálta Istenét. Rábredt arra, hogy kellett a szenvedés, az ostorcsapás. Kellett, hogy a veszteségek és fájdalmak izzó kohójában összetörjön a lélek. Kellett azért, hogy Istenre nyiló szemmel állhasson a jövő elé.

S a próféta lerázta magáról a mult és jelen sötét bogáncsait, lelkét mirtusszal övezte, mintha az eljövendő boldogság és dicsőség mennyegzőjére indulna.

A tövisek szúrásától feltisztult öntudattal érezte meg hivatását. Nem a panasz örök, keserű hangján mormolni fullasztó és lealázó koldus nótákat, nem a fájdalomba némultság élettelen passzivitásával aggatni hallgatásra az egykor szépen zengő lantokat, nem a kétség és csüggedés sötét lethargiájába omlani tehetetlenül, hanem a lélek mélyéről feláradó hit diadalmas optimizmusával mosolyogni az újra megtalált Isten felé, aki a szenvedések sötét éjszakáin is karjain hordozott.

S a próféta lelke új erőt sugároz. Szavai végig zúgnak a babiloni vizek partjai fölött s a megtántorodott lelkek mintegy megigézve a hit erejétől, nap felé fordulnak, mint virradatban a nyiló virágok.

És szól a próféta hangja: „Akik az Urban biznak, erejük megújul, szárnyra kelnek, mint a saskeselyűk, futnak és nem fáradnak el, járnak és nem lankadnak el“. És szól az Ur: „Ime újat cselekszem, most készül, avagy nem tudjátok még? A pusztában utat szerzek és a kietlenben folyóvizeket...“ És meglátjátok: „Örömmel jöttök ki ti is és békességben vezéreltetek. A hegyek és halmok ujjongva énekelnek ti előttetek s a mező minden fája tapsolnak. A tövis helyén ciprus nevededik, a bogáncs helyett mirtusz és lesz ez az Urnak dicsőségül és örök jegyül, mely el nem töröltetik“.

Hogy felmelegedik a mi szívünk is e szavak hallatán! Mennyire jól esik hallani, hogy nem hagyott el az Ur. Hogy kellene nekünk e prófétai szavak!

Érzitek-e Testvéreim, hogy hozzátok szól a próféta. Évezredek zúgó eseményei mögül kilépő lelke bevilágítja lelketek sötét éjszakáját, hogy utat mutasson nektek is, mint ahogy utat mutatott egykor Isten kiválasztott népének.

Utainkra, irányjelzőinkre, mintha mindent elborító ködöt szítálna mostanában az idő. Homályba vesz előttünk gyakran a cél és az irány. Elvakultan tántorgunk, bukdácsolunk, mintha örök hervadás boruja takarná szemünket.

Hogyne kellene hát a prófétai lélek fényező hite, hogy előre láthassunk a homályban!?

Valóban, Testvéreim, ha mélyebben belenézünk mai életünkbe, úgy találjuk, hogy a napi sajtó cikkeiben, irodalmi termékeinkben, tudományban, művészetben, családi, gazdasági és minden vonatkozású közéletünkben van valami sötét tónus, valami borongó szín, mint a rembrandti festményeken a mély színű háttér. S ez a tónus, mintha állandóan azt morajlaná felénk, amit a csüggedés sötét és ijesztő hangu látnokai keseregnek, hogy a mi utunk a Golgotára vezető kálvária sötétbe vezető útja.

Azt mondják ezek a látnokok, hogy ilyen az erdélyi lélek. Borongó nagy hegyek ... Borongó bús lelkek ...

Nos, K. T., nem szabad engednünk, hogy most még zavarosnak lászó és sorscsapásokkal összekúszált életünkön eluralkodjon ez a borongó hangulat. Szembe kell néznünk már egyszer ezzel a sötét tónussal, a fekete szárnyu jósmadarak vész-vijjogásaival. Szembe kell néznünk első sorban nekünk, a világosság fiainak és tagadásba vennünk azt a gondolatot, mintha végzetszerűen utunkba álló sötét fantomok üznének velünk csunya játékot. Ez a gondolat lesújtó és pusztulással fenyegeti életerőinket.

Nem! A gondviselés keze nem szánhatott a mi életünknek és a mi sorsunknak ily sötét háttérrel. Ezt csak odafestették és ránkeröltették a csüggedés és aggodás elsötétült lelkü prófétái, talán művész, talán kontár kezekkel. Talán egy-egy szomorú ihletettség, vagy egy-egy dermedt rémlátás pillanatában. De ezt a sötét színt az evangéliumi életművészet erejével, a prófétai hit ecsetjével át lehet festeni, meg lehet és meg kell világosítani.

Igaz, hogy a nagy tragédiák árnya lelkünkön él, mint lidércnyomás, de a mi lelkünk nem akar véres tragédiák közt vívódni időtlen időkig... A mi lelkünk élni és alkotni, hinni és mosolyogni akar, örömben és békességben vezéreltetve.

Ez kell, hogy legyen az erdélyi unitárius lélek új arca. Ezt az új arcot az új vallás, az unitarizmus ereje kell, hogy életpírral szinezze és vérrel erezze.

Utainkra, irányjelzőinkre, mintha mindent elborító ködöt szitálna mostanában az idő. Homályba vesz előttünk gyakran a cél és az irány. Elvakultan tántorgunk, bukdácsolunk, mintha örök hervadás boruja takarná szemünket.

Hogyne kellene hát a prófétai lélek fényező hite, hogy előre láthassunk a homályban!?

Valóban, Testvéreim, ha mélyebben belenézünk mai életünkbe, úgy találjuk, hogy a napi sajtó cikkeiben, irodalmi termékeinkben, tudományban, művészetben, családi, gazdasági és minden vonatkozású közéletünkben van valami sötét tónus, valami borongó szín, mint a rembrandti festményeken a mély színű háttér. S ez a tónus, mintha állandóan azt morajlaná felénk, amit a csüggedés sötét és ijesztő hangú látnokai keseregnek, hogy a mi utunk a Golgotára vezető kálvária sötétbe vezető útja.

Azt mondják ezek a látnokok, hogy ilyen az erdélyi lélek. Borongó nagy hegyek ... Borongó bús lelkek ...

Nos, K. T., nem szabad engednünk, hogy most még zavarosnak lászó és sorscsapásokkal összekúszált életünkön eluralkodjon ez a borongó hangulat. Szembe kell néznünk már egyszer ezzel a sötét tónussal, a fekete szárnyu jósmadarak vész-vijjogásaival. Szembe kell néznünk első sorban nekünk, a világosság fiainak és tagadásba vennünk azt a gondolatot, mintha végzetszerűen utunkba álló sötét fantomok űznének velünk csunya játékot. Ez a gondolat lesújtó és pusztulással fenyegeti életerőinket.

Nem! A gondviselés keze nem szánhatott a mi életünknek és a mi sorsunknak ily sötét háttérrel. Ezt csak odafestették és ránkeröltették a csüggedés és aggodás elsötétült lelkü prófétái, talán művész, talán kontár kezekkel. Talán egy-egy szomorú ihletettség, vagy egy-egy dermedt rémlátás pillanatában. De ezt a sötét színt az evangéliumi életművészet erejével, a prófétai hit ecsetjével át lehet festeni, meg lehet és meg kell világosítani.

Igaz, hogy a nagy tragédiák árnya lelkünkön él, mint lidércnyomás, de a mi lelkünk nem akar véres tragédiák közt vívódni időtlen időnkig.. A mi lelkünk élni és alkotni, hinni és mosolyogni akar, örömben és békességben vezéreltetve.

Ez kell, hogy legyen az erdélyi unitárius lélek új arca. Ezt az új arcot az új vallás, az unitarizmus ereje kell, hogy életpírral szinezze és vérrel erezze.

Óh miért nem veszik észre a borongás prófétái, hogy nekünk is volt Ezsaiásunk. A megrendítően mély jézusi hitnek színes látomásokban meggazdagodott telkü optimista apostola, Dávid Ferenc, kinek lelkéből áradt, mint mennyei fény, az unitárius hit ereje évszázadokon át, életerős talajjá termékenyítve követői lelkét.

Hogy ő is martir lett? Hogy Golgotára ment? Igaz!

De hittel ment és mosolyogva ment. A hit és akarat delejes sugarai fénnel ragyogták be börtöne éjjelét.

Néhány apostol, néhány próféta mindig martirja lesz a nagy eszméknek, hogy az ők megdicsőülésükön át áradjon a hit ereje a szomjazó lelkekbe.

Ne mondjátok, hogy ez az erő ma nem él bennünk. Hogy az első nagy püspökünket követő egyházi és világi vezetőink, nagy jótevőink erős hite és áldozatos szelleme ma nem él közöttünk.

Ne legyetek a lemondás és sötét hitetlenség prófétái.

Lássátok meg önmagatokon át, hogy ma is vannak hőseink. Ma, amikor a türelemnek és kitartásnak olyan emberfeletti erőfeszítéseivel kell kiharcolnunk a mindennapi kenyeret.

És ne mondjátok, hogy a szenvedésben nem lehet felemelkedni és küldetést végezni ma is a Dávid Ferenc hitével. Ellenkezőleg. Hirdessétek, hogy a nagy szenvedésekben szépül és dicsőül meg ma is lelki arcunk, mint az övé.

Hiszen mondjátok meg, nem szebb-e, nem méltóságosabb-e és a világosság fiaihoz illőbb-e, úgy szenvedni, mint az apostolok s hitünk nagy hősei.

Ha kiütik kezedből a kenyeret, ha gúnyolnak, megaláznak, elárulnak, rád rohannak a kínok s te állasz tövis koronával a fejedben, mint Krisztus a Kajafás ítélő széke előtt: mondd, nem szebb-e ártatlanságod és tisztaságod tudatában méltósággal hallgatni és tűrni a rád zuduló hamis vádakat, mint a nagy Mester, minthogy gyáván, utálatos, hizelgő, önmagadat beszennyező, hitedet eldobó jellemtelenséggel földre omolj s hangos jajj kiáltásokkal rimánkodj irgalomért, hogy aztán mégis rádtapossanak, mint porban fetregő hitvány féregre. Mondd, mit nyernél vele?

Nem szebb-e rámosolyogni bántalmazóidra az evangéliumi tisztánlátás hitével. Mosolyogni a béketűrés világfölényes öntudatával, azzal a fényt sugárzó hittel, hogy Isten nem hagy el. Azzal a hittel, hogy arcod, könnyed és keresztről hulló vér-

csepped még akkor is átragyog évszázadok sötét éjjelein a szebb jövő felé, ha Golgothára jutsz.

Ezt a hitet, ezt a mosolygást, ezt a felemelő erőt és győzelmes akarást tanította nektek Erdély bércei közt Dávid Ferenc. Elődeitek ezzel harcoltak. Miért kellene ezt most elveszíteni s a csüggedés örvényébe hullatni?

Fel ennek a hitnek védelmében, ragyogtatásában és evangéliumi életté élésében! Fel a munkára! Megújult erővel lerázni a fájdalom töviseit, a szenvedés bogáncait és utat építeni intézményeink áldozatos fenntartásával a pusztában, folyó vizeket, éltető forrásokat a kietlenben. Ez legyen a cél, a nyílegyenes irány a jövő felé.

* * *

Igen! Hogyha nem jönnének újra meg újra a guzsbakötő gondolatok, a sötét világnézet ijesztő hangu prófétái. Ha nem mormolnák folyton fülünkbe örök memento mori-ként: hiába minden! Mit akartok? Nem látjátok, hogy nem lehet! Hogy nem tudunk?

Mit akartok, hiszen szegények vagytok, koldusok, éhesek. Nincs mit egyetek, mit igyatok, mivel ruházkodjatok! Mit akarsz te maroknyi kis sereg a népek óriás tengerében!

K. T.! Mikor halljátok a mindennapi erőfeszítések közt ezt a riasztó hangot, amely meg akarja béníteni még meglevő erőiteket is, gondoljatok arra az evangéliumi jelenetre, amikor Jézust a nagy éhező tömeg kereste fel. A tömeg sötéten morajlott Jézus felé kenyérért. A csüggeteg tanítványok félénk remegéssel szóltak: „Mester, nincs mit adjunk! Csupán öt kenyერünk és két halunk van. Mi az ötezer éhes embernek? Bocsásd el a tömeget!” „Nem szükség elmenniök...” — felel Jézus. — „Hozzátok ide hozzám azt a kevés eledelt”. Megáldotta és megvendégelte belőle az ötezer emberből álló tömeget. Mintha azt mondta volna a csüggedőknek: „Mindent lehet, csak hinni és akarni kell!”

Ne kutassuk e pillanatban, hogy miként történhetett ez? Talán szuggerálta a tömeget? Talán az akarat óriás erejével a lelki megelégtetés által a testi jóllakottság illuzióját keltette a tömegben, hiszen manapság is annyi különös esetével találkozunk a lelki erők megnyilatkozásainak? Talán meg sem történt!? Mindegy! Egy bizonyos! Ő sohasem állt félre gyáva le-

mondással az óriási feladatok elől. A megváltás nagy tervében lelke minden erő parányával tökéletes felkészültségben, mintegy ugrásra készen állott, hogy megbirkózzon a feltornyosuló akadályokkal.

Pedig nézzétek, mennyire szegény a nagy Mester. Nincsenek dúsan termő búzaföldjei, gabonával halmozott gazdag csürei. Nincsenek kincseket érő márványoszlopos palotái, vállairól nem omlik alá drága selyemből készített hímes palást, szomját nem oltják cifra ruhákban hemzsegő szolgák százai aranytálcákon hordozott hűsítő itallal. Testét nem kenik jó illatu keleti balzsammal frissen viruló rabszolga leányok. Lábait csak egyszerű saru védi a kemény göröngyök, tövisek és bogáncsok szúrásaitól. A rókáknak barlangjuk van, az égi madaraknak fészük, csak az ember fiának nincs fejét hová lehajtania!

S mégis mily dúsgazdaggá tette őt a hit, amellyel egyszerűségében is a világ legvonzóbb egyénisége, az elesettek felemelője lett.

Óh nem a nagy vagyon, nem a Dárius kincse kell ahhoz, hogy az ember nagyvá legyen és nagyot alkotson, hanem a léleknek az a belső ősz életereje, amely a köveket is megeleveníti, a hegyeket is megmozdítja. Ez pedig a hit. Amely azt mondja: van! Hála Istennek, hogy öt kenyér és két hal is van.

Ezzel a hittel kell a magunk megváltását akarjuk és munkáljuk.

Nézzétek az emberiség történelmének kimagasló hőseit, nagy egyéniségeit, vagy korunk élő nagyjait. Akik átrepülik az óceánt, akik a levegő mérhetetlen magasságai felé szállanak, hogy érintkezést keressenek fantasztikusnak látszó terveik által más égi testekkel. Nézzétek a nagy egyéniségeket, akik milliós tömegeket ragadnak magukkal lebilincselő erővel és viszik minden akadályon át céljaik felé! Mi az az erő, ami előre lendíti ezeket. Bátorság, tudás hiuság, becsvágy, dicsőségszomj...? Egyik sem, Testvéreim! Hanem az, amibe mindenen beletorokollanak: a hit s a belőle sugárzó akaraterő. Hit abban, hogy a nagy feladatokat emberi erővel meg lehet oldani. S e hittől sugallt akaraterő a megoldásban.

Óh, ha azt mondta volna ezek közül valaki, nincs erőm, nem hiszem, hogy meg tudnám oldani a feladatot, nem hiszek a sikerben: akkor ma nem ismernők a technika csodás vívmányait, a természet titkait s az emberi szellemnek annyi szép-

ségét. Nem a vagyon, nem csak a külső körülmények, hanem a belső erők, a hit lendítő ereje vitte, serkentette, hogy a lehetlent is megkíséreljék. A gazdasági válságból is azok emelkednek fel, akik hisznek még meglévő erejükben.

Hiába várjuk, Testvéreim, mi is, hogy e nélkül a belső erő nélkül, csak úgy magától, vagy a külső körülmények szerencsés alakulásai folytán emelkedjünk s legyünk életképesek! Dolgozni, áldozni kell azzal a belső erővel, amit Isten ajándékozott nekünk, ami még meg van.

Nem látjátok, hogy ez a belső erő ma is él és munkálkodik?

Nem látjátok a hitnek munkáját e pillanatban is magatokban és magatok körül? Nem érzitek, hogy székely földünknek vadvirágos rétei közt, Küküllő és Nyikó vizei fölött áthúzó sas-keselyüknek szárnyzuhogásaiban, a föld szívében, a vizek zúgásában, a székely ciprusok álmaiban, a hegyekben, a halmokban, mindenütt él, lüktet, munkára serkent ez az erő!

Itt mellettünk a régi és új iskola falak közt, a szivek szeretetétől felemelt kövekben, vagy távolabb a székely falvak kis házaiban él és világol sok bánatos éjszakán túl is ez a hit. Él, világol és sugárzik, ha szerényen is, mint szentjánosbogár az éjszakában, azokról a zörgő szekerekről, melyeken a földnek újabb és újabb vércseppjei gördülnek ide a harisnyás kis székely fiuk csodás álmokat őrző lelkében.

Lássátok meg, Testvéreim, ezt a hitet, ezt a felemelő erőt ma is. Az erdélyi fenyők, a székely ciprusok, a szines muskátlik, a székely mirtuszok e dús koszoruját övezzétek lelketekre, mint a remény, az öröm, a békesség jegyeit.

S ha még lesznek titkos sebeitek, azoknak véres fájdalmát zárjátok szivetek mélyére. Ne kiáltsatok tépett jajszavakat a könyörtelen világ felé. Inkább büszkén, összeszorított ajkatok mögött világoljon egyházatok történelmi hivatása, a nagy unitárius gondolat és hit. S egy érzésben izzó szivetek tegyen testvérekké a néma szenvedésben s a felemelkedés útját egyengető emberfeletti akarásban.

Az unitárius léleknek világot átható, belső suggestív erejével álljatok egymás mellett a barázdákban, munkahelyeken, templomokban s a szemetek néma villanásában ragyogjon az apostoli hit győzelmes mosolya: Ha Isten velünk, ki lehet ellenünk!

HigyjeteK és akarjateK! ÁldozzateK és dolgozzateK!

És meglátjateK, álmaitok valóra válnak, kicsiny egyházateK újra virágzó lesz. „Örömmel jöttök ki és békességben vezéreltettek. A hegyek és halmok ujjongva énekelnek, a mező minden fáí tapsolnak nékteK. A tövis minden helyén ciprus, a bogánCs helyén mirtus nevededik az Urnak dicsőségül és örök jegyül, mely el nem töröltetik“. Ámen.

Fekete Lajos,
ürmösi lelkész.

Testvérek találkozásáa.

I. Mózes 33. r. 11. vers.

Ima.

Jó Istenünk, édes Atyánk! Hálás érzelmekkel szólunk hozzád. Meg akarjuk köszönni azt a jóságot, melyet velünk tettél! Annyi megpróbáltatás között is összehoztál minket egy boldog találkozásra. Közülünk sokan nem is remélhettük, hogy itt leszünk, de a te hatalmad parancsolt, intézkedett s most itt állunk előtted imádkozó lélekkel, hogy hálát mondjunk vezérlésedért.

Legyen első szavunk, mi itt elődbe jut, a hálaadás szava. Hála a gondviselésért, megtartásért, igazgatásért. Hála azért, hogy annyi küzdelem, oly sok baj után még tudunk küzdeni, hinni, remélni. Óh hányszor borította be lelkünket a kétség, félelem szomorusága, mert látnunk kellett, hogy értékeink minden erőfeszítésünk dacára is kisiklottak kezeink közül. Intézményeknek és egyeseknek megsiratására sokszor hullott könnyünk.

Mikor vigasztalhatatlannak látszott lelkünk, Te akkor közeledtél hozzánk és mondtad a biztatás, ígéret beszédét e szavakkal: „Ne félj, mert én veled vagyok, én vagyok Istened, megerősítelek, megsegítelek és az én igazságomnak jobbával támogatlak téged“. Szólottál hozzánk legjobb fiad, a Jézus tanításában: „Ime az aratni való sok, az arató kevés; kérjétek azért a gabona aratásának urát, hogy bocsássa ki munkásait

az ő gabonájának learatására". Legyen hát hálaadás, hogy engedted meghallani a biztatásnak emez igéit s hogy elindítottál minket, gyenge, tapogatózó lépésű gyermekeidet a hitnek útjára, a reménynek ösvényére. Legyen hálaadás, hogy megfogod ingadozó gyermekeidet s multunk dicső történetében, jelenünk eseményeiben és jövőnk reménységében biztatsz segedelemmel, előhaladással.

Szükségünk volt, van és lesz a te Atyai segedelmedre jó Atyánk. Hiszen minket nemcsak a tornyosuló akadályok rémitenek, nemcsak a megnehezült viszonyok félemlitenek. A külső gátak, bajok mellé, mint elválthatatlan utitárs szegődik oda lelkünk szegénysége, szivünk félelme, akaratunk gyengesége, életünk sokféle gyarlósága, bűne. Sokszor halljuk intézményeink segélykérő hangját, fülünkbe jut fajunk, népünk, hitsorsosaink siráma s mi bedugjuk füleinket, hogy ne halljuk meg a nem szeretem hangokat, bezárjuk szemünket, hogy ne lássuk a kínos vergődést. Pedig szent fiad, Jézusunk hangja beszél hozzánk s ilyeneket mond nekünk: „A gyertyát nem azért gyujtják meg, hogy véka alá rejtsék, hanem tegyék az asztalra, hogy legyen világossága mindeneknek“.

Áhítatos pillanatainkban megérezzük, hogy mi nem lehetünk sem oly nagyok, sem oly kicsinyek, kiktől eredményt, előhaladást ne várhatna és ne követelhetne az élet. „A koldus és király csak más-más fogás étel egy asztalon“. Mind vihetünk jó Istenünk országod építésére anyagot kicsinyek és nagyok, szegények és gazdagok, sirók és örvendezők egyaránt. Ott lehetünk mint országod építésének hűséges munkásai. Vihetünk csiszolt márványköveket, egyszerű téglát, egy maréknyi fövenyt. Vagy ha mást nem, szivünk jó érzését, lelkünk nemes gondolatát.

És mi mégis olyan sokszor állunk félre a kötelességteljesítés előtt. Szegénységünkre, nyomorunkra hivatkozva beszéljük: „nincs nekem mit adjak“. Csak a kérés kezét nyújtjuk feléd, csak a remélt áldás megnyerésében tengődik életünk. Csak mikor már késő, akkor döbbenünk rá, hogy értékeink elvesztésének sokszor mi is okozó vagyunk. Hogy ujak teremtésébe, létrehozásába nem vittük bele azt a porszemnyi, fűszálnyi segítséget, melyen állt, vagy elbukott a boldog életet jelentő intézmény.

Az imádkozásnak e felemelően ünnepélyes pillanatában ezeket érezzük jó Atyánk. S mivel tudjuk, hogy neked hatal-

mad van még a kövekből is fiakat támasztani Ábrahámnak, könyörgő szóval hozzád fordulunk további munkánk sikeréért. Kérünk, nézd és lásd meg e nyomorban sinylődő népet. Halld meg a megrémült szivek dobogását. Vedd észre a tétovázók lépéseit, figyelmeztessed a helytelen utakon járókat. Mindnyájunkat gyűjts össze a te veteményes kertedbe és parancsolj nekünk, hogy mind tegyük meg a tőlünk telhetőt.

Mi bizunk benned Uram. Ne engedd, hogy megszegyenüljünk. Úgy szeretnénk bizni benned, mint a Jézus Krisztus, ki mikor mindenkitől elhagyatva volt is, így tudott szólani: „Én nem vagyok egyedül, mert az Atya velem van“. Életünknek legfőbb kívánsága, hogy egykoron ajakunkra vehessük e szavakat: „Én dicsőítettelek tégedet Atyám, annak okáért most dicsőíts meg te is engemet“.

Hozzád jöttünk uram egy szent pihenőre. Meghajtjuk magunkat alázatossággal. Áldásodat kérjük, várjuk. Óh töltsd ki reánk a te szent lelkedet, mint egykoron Jézus első tanítványaira, hadd legyünk mi is mindannyian együtt egy akarattal. Ezekben kérünk, ezekben hallgass meg. Ámen.

Keresztény testvéreim! Könnyű és nehéz volt kiválasztani a sok beszéd téma közül a mai alkalomnak legmegfelelőbbet. Mivel az embernek a legelőször lelkébe furódott téma körül a legszerencsésebb dolog megmaradnia, így én is annál maradok, mi legelőször lelkemben feltámadott.

Nem fogom és nem akarom sem a bölcsészet, sem a technika, sem a különböző izmusok világába elvonni figyelmüket. Itt maradok magunk között. Megfogom a legfelkinálkozóbb témát. S azt szeretném, hogy egyszerűen elmondott szavaim — melyeket szent könyvünkre építek — közelebb hozza egymáshoz a sziveket és tegyen mindnyájunkat egyet akaró, egy célért lelkesülő s e célért állandóan munkáló unitárius testvérekké. Itt vagyunk az unitárius magyarság fókuszában Székelykereszturon. Egyházunk érdekében innen hangzik sokszor az új út keresés, a termékenyebb egyházi szellem. Erdély völgyeiből és bérceiből ide sereglettünk. Feledhetlenné akarjuk tenni ezeket a napokat s mellette azt akarjuk mind, hogy ez a találkozás jó gyümölcsöt teremjen egyházunk számára gazdagon.

Ennek a célnak érdekében gyültünk most templomozásra, hogy énekben, imában Istenhez emelkedjünk, meghallgassuk Istennek hozzánk küldött izenetét és kérjük az ő szent áldását munkánkra. Nekem jutott a rész, hogy ez ünnepélyes pillanatban hozzátok szólhassak.

Egy egyszerű és mindnyájunk által ismert bibliai történetet beszélek el, hogy ennek alapján levonhassuk a tanulságokat s hogy az unitárius életünkben lehetőleg áldássá fakadjon.

* * *

Ézsau és Jákób — két testvérről — szól a bibliai történet. Édes testvérek voltak ők. Ézsau volt az idősebb, Jákób a fiatalabb. A biblia tanítása szerint az apának Ézsau, az anyának Jákób volt a kedvenc gyermeke. A zsidó törvények szerint Ézsaut, mint első szülöttet illette meg az apai örökség, de Jákób azt különös furfanggal egy tál lencséért elvette bátyjától. Ezért neki menekülnie kellett. Bátyja haragja elől Mezopotámiába megy. Ott szolgál hűségesen 14 esztendeig. Becsületes szolgálata után családra, vagyonra tesz szert. Nagy családjával, temérdek gazdagságával ott már nincs mit tegyen. Huzza haza a régen elhagyott hazai rög. A nem feledhető szülői hajlék, az ismert tájak, az emlékezet boldog helyei mind hivogatólag intenek felé. Élénken él lelkében bátyjával szemben tanusított eljárása. Éjjel és nappal, ébren és álomban ott áll előtte Ézsau szemrehányó arca. Tusakodik vele. És a szive huzza, kergeti. Nincsen maradása. Vissza kell mennie mindenáron a drága hazai földre, hol ismerős minden bokor, kedves minden hegy, völgy. Reá kell borulni az édes, drága, elhagyott szülőföld rögére s ott könnyeivel öntözni, csókjaival megszentelni azokat. Szembe kell állania Ézsauval, kitől olyan különös esemény folytán történt az elválása.

Nagy családjával, roppant gazdagságával indul hazafelé. Lelkében ott van a félelem és a reménykedés. Mi lesz, ha találkozik Ézsauval, a visszafizetéstől villogó szemekkel? ... Harcba szállani vele seregei dacára sincsen ereje. Bocsánatra, testvéri ölelésre nem számíthat. Csak azt szeretné, hogyha visszadhathná bátyjának kamatostól az elvett apai örökséget s azután lakoljon bűnéért érdeme szerint.

Képzeld el, testvéreim, Jákób lelki állapotát. Mennyit kellett küzdenie saját magával, míg elindult hazafelé. Milyen

nehéz, gyötrelmes lehetett a hazafelé vezető út. Minden óra esztendőt jelentett. A szülőföldhöz közeledve tele volt a szive bűnbánattal, félelemmel, reménységgel. Meghallotta, hogy testvére közeledik feléje nagy sokasággal. Nem tudta, hogy ellenséges érzelmekkel, bosszu szándékkal jönnek-e elébe. Ő mégis ment a nagy találkozóra. Követeket, gazdag ajándékot küldött előőrs képen. De Ézsau nem akarta elfogadni az ajándékot. Végezetre mégis meg kellett történnie a nagy találkozásnak. Jákób félelem és aggodás között apasztotta a métereket. Vágyott, nagyon vágyott a találkozásra s mégis félt tőle. Ézsau lelki világát szintén jellemzi szent könyvünk. Az idő és a körülmények kitörölték lelkéből a bosszuérzést. Elégtétel vevésre nem gondol. Büntető szándékai nincsenek. Ő is halad csapataival a találkozásra. Szívében viszi a megbocsátás legtisztább szándékát. Lelkében él a testvéri szeretet melege. Vágyik ő is látni édes testvérét, hogy annyi év után kezét-kézbe téve dolgozzanak egy szebb jövő érdekében.

Szükült a tér s egyszer csak szemben áll a két testvér. Jákób a legrosszabbra elszántan, semmi jót sem remélve, lehajtott fejjel áll meg bátyja előtt. Karjai erőtlenednek, lábai mintha földbe gyökereznének. Csak két fénylő, tűzben égő szeme villan fel bátyjára. S szeme előtt képzeletben pallos villog. Szinte hallja a szemrehányás sulyos szavait, testvére számonkérését. És ehelyett Ézsau ráborul Jákób testvéreire, átöleli, megcsókolja s örvend, hogy „aki elveszett, megtaláltatott, aki meghalt, az feltámadott”. Egymást átölelve sirnak a viszontlátás örömeiben. Benne volt ez ölelésben a megbocsátás, kiengesztelődés. Benne a legtisztább, legönzettelenebb testvéri szeretet.

Óh milyen nagyszerű, milyen boldogító lehetett és volt ez a testvéri találkozás. Egymásra borulni; elfeledni mindent s csak azt tudni, hogy édes testvérek ők, kik nem gyűlöletre, hanem szeretetre születtek. Örömtől reszkető karokkal egymást átölelni, a szeretet csókjával egymást elhalmozni annyi év után. Nem is jön hang az ajkukra a megilletődés pillanatában. Csak az összevillanó szemek beszélnek. Csak az erősen összefonódott karok mutatják, hogy „ők lettek ketten egy testté”. Ézsau a Jézusi megbocsátó szeretetről, Jákób a nagy lelki megbékülésről tesz tanubizonyságot.

Felébredtek a delejes, feledhetetlen álomból s Jákób kiengesztelésképen kényszeríté Ézsaut ajándéka elfogadására.

Ézsau erre nem hajlandó, hiszen Isten őt is megáldotta gazdag áldásával. De Jákób, amint a felolvasott szent leckéből hallottuk, így szólott: „*vedd el kérlek az én ajándékomat, melyet én hoztam neked, mivelhogy az Isten kegyelmesen cselekedett én velem és mindenféle jószággal bővülködöm: kényszeríti azért őt és elvevé az ajándékot*“.

Eddig szól a megható bibliai történet. Csodálatos, nagy találkozásról, a testvéri szivek óriási szeretetéről beszél. Beszél arról, hogy nem lehet helyzet, amikor a testvéri szivek egymásra ne találhatnának. Hogy Istennek hatalma van egybeforrasztani, összeolvasztani az egymástól eltávolodott sziveket, hogy azok aztán még nagyobb buzgósággal harcoljanak együtt egy jobb jövő diadaláért. Beszél arról, hogy a testvéreknek, ha akarják, ha nem, egymásra kell találniok. El kell feledjenek mindent s a testvéri érzés édes örömeiben egymásra találva, meg kell kezdjék közösen az alkotó munkát, mely lesz egy népnek dicsőséges előhaladása.

* * *

Testvéreim! Nekem nem a véletlen adta ajkamra ez alkalommal e megható bibliai történetet. Kicsiny és nyomorban vergődő egyházunk mai történetét én is látom. Látom, hogy szemeink mint a sas-szemek vannak rászegezve értékeinkre. Ezt is féltjük, azt is féltjük. Nem elég az, hogy új századunk az eddigieknél hatalmasabb követeléssel lép fel s kíván tőlünk új, életteli telített intézményeket, melyek kiállják a mának versenyét s biztatnak a jövő győzelmével, életképességével. Nekünk a jövőbe vetett tekintetünket még mindig hátra is kell szegeznünk s kell halljuk őseinktől reánk maradt értékeink segélykiáltását, melyek csak tőlünk követelik a megmentést, életet. Ebben a héroszinak nevezhető küzdelemben mindnyájunknak egy uton kellene haladjunk. A fejnek is, a törzsnek is. Mert hiába indul el a fej, hogy gondolata magasztosságával, idealizmusával kormányozzon. És hiába indul el a törzs, hogy roppant erejével, majoritásával diadalt arasson. Mindkettőnek szüksége volt, van és lesz a szeretetteljes testvéri találkozásra, mikor a törzs szeliden átöleli a fejet, a fej csókkal fonódik a törzsre. Enélkül egyik sem élhet. Elveszett mindkettő. Ezzel meggazdagodik és termékenyvé válik mindkettő.

Lehet, hogy nehéz az egymásra találás. Az elgondolások

különbözősége, vagyonunk értékelése, szempontjaink mind gátló körülmények. És mégis egymásra kell találjunk, mert testvér a testvérét meg nem tagadhatja s mert minket minden elgondolásbeli differencia mellett is biztosan vezet egymáshoz a szerető Isten gondoskodó keze. Azt akarja a jó Isten, hogy mi, bujdosó testvérek — mint Ézsau és Jákób — egymásra találjunk, reá boruljunk egymásra s kezet-kézbe téve, szivet-szivhez adva, haladjunk egy győzelmes, diadalmas jövő felé.

Ez a szent Zsinat arra van hivatva, hogy itt a szivek egymásra találjanak. Vezetők és vezetettek felsorakoztatják a maguk értékeit. Felmutatják nehéz, küzdelmes munkájuknak kezelhető eredményeit. Elmondják az öntudatos küzdelmet, melyet reánk maradt drága örökségeink megvédésében, fejlesztésében megvívta. Arannyal és gyémánttal fogja leírni az unitárius egyház történelme intézményeink és az egyesek nevét lapjaira, kik időt, fáradságot nem kimélve, e mostoha időkben is kiállottak a porondra és állották a harcot a győzelemig, halálukig. Mert akármilyen szegények vagyunk, mégis, még mindig vannak nagy értékeink. Egyházunk pillérei ezután is tőlünk fogják várni a mentést, megmaradást, fejlődést. Felénk fognak kinyulni a szikkadt egyházi virágok és minket fognak kérni, hogy öntözzük őket élet vizével, védjük a kertész gondosságával és segítsük fejlődéshez jó aratás reménységével.

A 400 éves történelem alatt talán soha sem volt nagyobb szüksége egyházunknak a hivek buzgóságára, testvéri szeretetére, mint manapság. Mindennap újabb meglepetést hoz. Mindennap tapasztaljuk, hogy reánk maradt egyházi örökségünket, vagy általunk megteremtett értékeinket, hol itt, hol ott, veszély fenyegeti. Úgy kell állanunk a réseken, mint katonák az őrségen, vigyázónak a poszton, hogy megvédhessük értékeinket, kijavíthassuk a romokat. Hátha még az jut eszünkbe, hogy jobb jövőre született, terjeszkedésre, hódításra hivatott hit és vallás elveink mekkora nagy missziós munkára szólítanak: akkor be kell lássuk, hogy csak vállat-vállhoz vetett munkával remélhetünk sikert. Pedig, mi akarjuk hinni, hogy az unitarizmus olyan ennek a világnak, mint a tésztának a kovász. Át kell járja, meg kell élessze és élvezhetővé kell tegye hitünk az emberiség hit, vallás-világát. Úgy hisszük, hogy az unitárius eszmék, elvek olyan nélkülözhetetlen kincsévé kell váljanak minden ember számára, mint a víz, a levegő. Mint a jó egész-

ségnek egyik legnagyobb feltétele a jó víz és tiszta levegő, úgy kell hinnünk, hogy unitárius hitünk is egyik alapfeltétele az emberiség egészséges előhaladásának.

Atyámfiai! Én úgy érzem, hogy ezen a szent zsinaton, nagy találkozáson két testvér találkozott össze. A szükség adta ajkamra a hallott és ismert bibliai történetet. Én egyikünket sem nevezem — nem is nevezhetném — Ézsauak vagy Jákóbnak. Csak azt akarom hirdetni, hogy testvérek vagyunk. Édes testvérek, kik elhoztuk ide értékeinket, felmutatjuk egy küzdelmes munka eredményét. Hitet teszünk arról, hogy reánk maradt értékeink megvédésében, fejlesztésében készek vagyunk a legnagyobb áldozatra is.

Csak azt szeretném, azt óhajtanám, hogy egymás értékeit kínáljuk fel egymásnak. Kényszerítsük magunkat, hogy szives örömmel fogadjuk el egymás ajándékait. Hiszen minket megáldott az Isten gazdag, el nem pocsékolható ajándékokkal. És azután tegyünk úgy, mint Ézsau és Jákób. Boruljunk egymás nyakába, öleljük át egymást a szeretet karjaival s ha nehéz igánk, súlyos terhünk tudatában elsírtuk könnyeinket: akkor tegyük egymás kezébe kezünket, hogy egymáshoz simulva haladhassunk egy diadalmas jövő felé. Amen.

Fazakas Béla,
 abrudbányai unitárius lelkész.
